

Tento informační materiál vznikl
za finanční podpory Ministerstva
zdravotnictví České republiky

Prevence duševního zdraví v rodinách

PEČUJETE O ČLOVĚKA, KTERÝ JE DLOUHODOBĚ NEMOCNÝ NEBO MÁ VÁŽNÉ POSTIŽENÍ?

Řekněte si o pomoc.

Dlouhodobé "pečování" klade na pečujícího velké požadavky, je to náročná životní situace. Většinou není v silách jednoho člověka poskytovat veškerou péči sám a nepřetržitě. **Naučte se říci svým blízkým a přátelům, že i když děláte, co můžete, potřebujete pomoc...** Uvidíte, že vám lidé ve vašem okolí pomůžou rádi.

Pečujte o sebe.

Při dlouhodobém pečování máme sklon se odbývat, myslet jen na druhé. Je však dobré a dokonce nutné myslet také na sebe! Nezanedbávejte se! Dostatek kvalitního spánku, jídla, přiměřeného pohybu a duševní potavy vám prospěje a pomůže obnově vašich fyzických i psychických sil. Děláte náročnou práci, pečování je opravdu těžké a může přinést i psychické a zdravotní potíže.

Neuzavírejte se světu, zůstaňte v kontaktu se svými přáteli.

Váš život se nezastavil, hezké zážitky a příjemné chvíle s vašimi blízkými a přáteli přispějí k vaší duševní pohodě. Chodte na procházky, do kina, na koncert, sportujte, čtěte, medituje...to, co zažijete, si "přinesete" domů a bude vám to dodávat energii.

Sdílejte své pocity, nezůstávejte se svým trápením sami.

Sdílená radost, dvojnásobná radost. Sdílená starost, poloviční starost. To jsou velmi pravdivá slova. Dlouhodobá péče o člověka, který je vážně nemocný nebo postižený, přináší i mnoho negativních pocitů. Můžete se cítit naštvaní, vyčerpaní, smutní, bezradní... Najděte si uši, které vás vyslechnou, projevení smutku nebo pocitu osamělosti vám pomůže lépe se s těžkou situací vyrovnávat.

NA ÚVOD

Je možné, že jste se právě ocitli v situaci, kdy jste kvůli nemoci, úrazu nebo pokročilejšímu věku nuceni postarat se o svého blízkého.

Každá situace má ale řešení...

Touto brožurou bychom vám rádi poskytli základní odpovědi na vaše otázky, pomohli při prvních vašich krocích k péči o blízkého, co nejvíce usnadnili změnu života a podpořili vás v nelehkém úkolu, který nastal.

Jsme tady pro vás, s vámi na jedné lodi.

Sdružení TULIPAN, z.s. s projektem „**Prevence duševního zdraví v rodinách**“.

Obsah

- 4** Sociální služby
- 5** Sdílená péče
- 6** Příspěvek na péči
- 10** Další dávky sociálního zabezpečení pro osoby se zdravotním postižením
- 14** Nadace
- 15** Svěprávnost

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Sociální služby jsou určeny lidem s určitým společenským znevýhodněním a účelem těchto služeb je zlepšit kvalitu jejich života.

Pobytové služby: služby spojené s ubytováním. Jsou to například domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení apod. V těchto zařízeních má klient trvalé bydliště a služba je zde poskytována nepřetržitě. Velkou pomoc přinášejí i odlehčovací pobytové služby, kam můžete např. dočasně umístit osobu, o kterou se staráte doma v době, kdy jste sami hospitalizováni v nemocnici, potřebujete dovolenou, atd.

Ambulantní služby: tyto služby neposkytují ubytování, za službou klient dochází. Jsou to např. služby pro denní pobyt seniorů nebo zdravotně postižených osob (denní stacionáře).

Terénní služby: služba přichází za klientem do jeho domácího prostředí (pečovatelská služba, osobní asistence). Tyto služby vám umožní zůstat ve svém domově, na který jste zvyklí, kde prožíváte život se svou rodinou.

Specifikem pečovatelské služby je její poskytování přímo v domácnostech klientů. Pracovník přichází do místa, ve kterém musí plně respektovat stávající zvyky uživatele případně jeho rodiny. Také je služba často poskytována nepravidelně či v minimálním rozsahu, např. jestliže má uživatel ve smlouvě sjednanu jen donášku oběda nebo donesení nákupu pouze v případě potřeby.

Informace o všech poskytovatelích sociálních služeb najdete na webu:

<http://iregistr.mpsv.cz>.

Za sociální služby poskytující péči se platí. Vyhláška č. 505/2006 Sb., v aktuálním znění, stanovuje maximální výše úhrad za jednotlivé služby (např. kolik je maximální úhrada za pobyt denně v domově pro seniory, kolik za hodinu při pomoci v domácnosti atd.)

Podle čeho poznáte, že se jedná o kvalitní sociální službu?

Nejlepším ukazatelem je vždy doporučení – od známých, od lékaře, od lidí, kteří již vybranou službu využili nebo využívají. Každou sociální službu najdete na internetu, stačí zadat do vyhledávače např.: pečovatelská služba v České Lípě.

Pokud si službu vyberete a domluvíte si schůzku s pracovníkem či pracovníci, kteří vás navštíví doma, ptejte se! Ptejte se na všechno, co vás zajímá a čemu nerozumíte. Schůzka není o tom, že po 10 minutách vám dá pracovník podepsat smlouvu. Pracovník či pracovníce by vás měli především seznámit se vším, co služba nabízí a s pravidly poskytování služby. Měli by vám vysvětlit, jak to všechno bude fungovat v případě, že si tuto sociální službu vyberete a rozhodnete se podepsat se sociální službou smlouvu. A vy podepsat můžete, ale nemusíte. Tyto schůzky nejsou nijak závazné a neplatí se za ně.

V průběhu poskytování služby pak můžete smlouvu kdykoliv ukončit (s ohledem na smluvní podmínky, které si každá služba stanovuje sama – např. výpovědní lhůta), ale platí, že uživatel sociální služby má právo kdykoliv službu ukončit i bez udání důvodu.

Z jakých zdrojů se hradí sociální služby?

Služby se platí z příjmů (např. za starobního či invalidního důchodu). Také můžete požádat stát o konkrétní sociální dávky. Dávky jsou vypláceny ze systému sociálního zabezpečení.

Co je to sociální zabezpečení?

Sociální zabezpečení je podpora státu občanům při sociálních událostech (stáří, nemoc, invalidita, nezaměstnanost, výchova dětí...). Stát pomáhá svým občanům nejenom finančně, ale i věcně nebo službou.

SDÍLENÁ PÉČE

Pojem sdílená péče popisuje kombinaci formálně a neformálně poskytované sociální služby. Jedná se o poskytování péče v domácím prostředí prostřednictvím registrované sociální služby a tzv. neformálně pečujícího. Neformálním pečujícím může být blízká rodina, známý, nebo prostě někdo, s kým se domluvíte, že vám bude pomáhat. Cílem je, aby lidé mohli zůstat co nejdéle doma ve svém přirozeném prostředí.

Neformální, laická péče propojená s péčí odbornou se ukazuje jako optimální model pečování – péče se vzájemně podporuje, prolíná, doplňuje, sdílí se. Neformální pečující „v tom není sám“.

Vy, kdo již pečujete, víte, že starat se o druhého člověka je fyzicky, psychicky a finančně náročné. Někdy si i sáhnete na dno svých sil. A často vaši námahu nikdo neocení.

Při poskytování péče druhému člověku je velmi důležité poskytovat péči i sobě samému. Bez výčitek, bez „ale, já musím...“

Sdílená péče může být pro toho, kdo pečuje, velkou oporou. Máte další ruku a další uši. Můžete se poradit, sdílet zkušenosti, přesunout část péče na někoho dalšího. Dělejte jenom to, co je ve vašich silách a nestyďte se požádat o pomoc. Abyste náročnou péči vydrželi, musíte mít čas věnovat se také sami sobě, odpočívat, jet na výlet, koukat na film, číst si, zajít si na masáže... Vaší vyrovnaností, vaší duševní pohodou pak příznivě ovlivňujete své okolí. Naopak nevyrovnaný, unavený a přetížený člověk vnáší do mezilidských vztahů podrážděnost a více konfliktů. Pokud pečujete, tak musíte hlavně vy být „v pohodě“.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby (§ 7 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů). Tato dávka je určená lidem, kteří potřebují pomoc druhé osoby. Nezáleží na tom, jaký máte příjem nebo kolik potřebujete pomůcek, pro přiznání této dávky se posuzuje zvládání životních potřeb:

Mobilita: chůze, vstávání, sedání.

Orientace: zrakem, sluchem, psychickými funkcemi.

Komunikace: porozumět se a porozumět – mluvenou i psanou formou.

Stravování: sám se nakrmit, napít, dodržovat dietní režim.

Oblékání a obouvání: vybrat si oblečení a obuv, sám se obléci, obout, vysvléci, vyzout.

Tělesná hygiena: umývání celého těla, rukou a obličeje, česání, čištění zubů.

Výkon fyziologické potřeby: používání toalety a očištění se, používání hygienických potřeb.

Péče o zdraví: dodržování léčebného režimu.

Osobní aktivity: stanovit a dodržet denní režim odpovídající aktivitám k danému věku.

Péče o domácnost: nakládání s penězi, nakoupit si potraviny, nosit běžné předměty.

Pokud je příjemce příspěvku na péči uživatelem pobytové sociální služby, celý příspěvek připadne tomuto zařízení, protože poskytuje péči. Doma si však o využití této dávky rozhodujete individuálně. Péči může poskytovat osoba blízká, asistent sociální péče nebo registrovaná sociální služba (např. pečovatelská nebo asistenční služba).

Optimálním řešením při vyšší potřebě péče je pak tzv. sdílená péče – péči poskytuje např. rodinný příslušník a registrovaná sociální služba zároveň:

- **osoba blízká:** rodinní příslušníci – k péči mezi nimi stačí ústní dohoda,
- **asistent sociální péče:** tímto termínem jsou nazýváni např. známí, sousedi, se kterými ale musíte mít uzavřenou písemnou smlouvu o poskytování péče,
- **poskytovatelé sociálních služeb:** zde je nutné mít také uzavřenou písemnou smlouvu o poskytování péče.

Osobě blízké nebo asistentovi sociální péče platíte za poskytnutou péči to, na čem se společně domluvíte. Poskytovatelé sociálních služeb mají vyhláškou č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů předepsanou maximální výši úhrady za poskytnuté služby. Pokud máte podepsanou smlouvu s registrovaným poskytovatelem sociální služby, víte přesně kolik a za co zaplatíte (součástí smlouvy je i ceník nebo sazebník služeb).

Jak příspěvek na péči získáte?

O příspěvek na péči se žádá na Úřadu práce České republiky (dále jen ÚP) a to podle místní příslušnosti (podle místa trvalého pobytu). Pro podání žádosti je nutné doložit vyplněné tiskopisy:

1) Žádost o příspěvek na péči

2) Oznámení o poskytovateli pomoci zde nahlašujete toho, kdo pomoc bude poskytovat – osobu nebo sociální službu a tento formulář také slouží k ohlášení změn. (Změny je nutné hlásit vždy do osmi dnů od jejich vzniku).

Pro žádost o změnu výše již přiznaného příspěvku na péči slouží tiskopis: **Návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči.**

Veškeré tiskopisy jsou k dispozici na kontaktních pracovištích Úřadu práce nebo si je lze stáhnout na webových stránkách Integrovaného portálu MPSV: <http://portal.mpsv.cz/forms>.

Co se bude dít po podání žádosti?

Po přijetí žádosti se zahajuje správní řízení a sociální pracovník z krajské pobočky Úřadu práce provede sociální šetření v přirozeném prostředí žadatele - doma nebo v pobytovém sociálním zařízení. Pokud je žadatel déle jak 60 dnů ve zdravotnickém zařízení a ÚP má tuto informaci, šetření může být provedeno i zde. Při tomto šetření zjišťuje schopnost samostatného života žadatele. ÚP poté zasílá příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení žádost o posouzení stupně závislosti žadatele. Lékařská posudková služba Okresní správy sociálního zabezpečení vychází ze zdravotního stavu žadatele doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotnických služeb (nejčastěji praktickým lékařem, odbornými lékaři). Lékařská posudková služba vydá posudek a na základě toho pak krajská pobočka ÚP vydá Rozhodnutí o přiznání či nepřiznání příspěvku na péči.

Přijetí žádosti nemůže být nikomu odepřeno.

Zjednodušený popis řízení o přiznání příspěvku na péči:

Jaká je výše příspěvku? Výše příspěvku na péči se odvíjí od stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby stanoveném v rozhodnutí o přiznání příspěvku. Zákon o sociálních službách rozlišuje čtyři stupně závislosti (lehká, středně těžká, těžká a úplná závislost), a novela zákona platná od 1. 7. 2019 stanovuje níže uvedené částky:

OSOBY DO 18 LET VĚKU		OSOBY NAD 18 LET VĚKU	
závislost	měsíční příspěvek	závislost	měsíční příspěvek
stupeň I	3 300 Kč	stupeň I	800 Kč
stupeň II	6 600 Kč	stupeň II	4 400 Kč
stupeň III (osoba využívá pobytové sociální služby)	9 900 Kč	stupeň III (osoba využívá pobytové sociální služby)	8 800 Kč
stupeň III (osoba nevyužívá pobytové sociální služby)	13 900 Kč	stupeň III (osoba nevyužívá pobytové sociální služby)	12 800 Kč
stupeň IV (osoba využívá pobytové sociální služby)	13 200 Kč	stupeň IV (osoba využívá pobytové sociální služby)	13 200 Kč
stupeň IV (osoba nevyužívá pobytové sociální služby)	19 200 Kč	stupeň IV (osoba nevyužívá pobytové sociální služby)	19 200 Kč

Kritéria pro stanovení stupně závislosti u osoby starší 18 let:

I. stupeň – nezvládá tři nebo čtyři základní potřeby, např. bez pomoci nemůže chodit, má problém se posadit, není schopen si sám obstarat jídlo (nakoupit a uvařit), není schopen sám se obléknout, není schopen sám se umýt...

II. stupeň – nezvládá pět nebo šest základních životních potřeb, příkladem může být osoba, u které byla diagnostikována demence, což je ztráta paměti a jiných duševních schopností natolik závažná, že zasahuje do každodenního života – neví kolik je hodin, jaký je den, zapomíná se najíst, napít, pokud odejde z domova, netrefí zpátky, zapomíná brát léky, pokud by si způsobil úraz, nedokáže si zavolat pomoc, zapomíná se převléknout, umýt... tento stupeň může být posouzen i jako III. stupeň.

III. stupeň – nezvládá sedm nebo osm základních životních potřeb.

IV. stupeň – nezvládá devět nebo deset základních životních potřeb. Prakticky se neobejde bez 24. hodinové pomoci (např. je upoután na lůžku, neudrží stolicí, moč, je podávána umělá výživa... prakticky je závislý na pomoci druhé osoby a na zdravotní péči).

Způsoby podání:

Pro elektronické podání formulářů existují dvě základní cesty, a to formou odeslání s elektronickým podpisem nebo odeslání přes datovou schránku. Obě tyto varianty se uživateli nabídnou na konci formuláře, pokud je vyplněn validními daty.

Další variantou je podání vytištěného formuláře na příslušný úřad.

PODÁNÍ FORMULÁŘE V LISTINNÉ PODOBĚ NA PŘÍSLUŠNÉ PRACOVÍŠTĚ ÚŘADU PRÁCE ČR.

Kontakty a informace na jednotlivé krajské pobočky a kontaktní pracoviště naleznete na adrese: <https://www.uradprace.cz/web/cz/krajske-pobocky>

Elektronické formuláře naleznete: /web/cz/formulare#oblast-davek_prispevek-na-peci

Odvolání:

Pokud ÚP příspěvek na péči nepřizná anebo přizná takovou výši příspěvku, se kterou nesouhlasíte, určitě se odvolejte. Odvolání je nutné podat do 15 dnů na stejný úřad, kde jste o příspěvek žádali. Nezapomeňte, že máte právo nahlédnout do spisu, máte právo být seznámeni se sociálním šetřením, prohlédněte si a porovnejte formulář vyplněný praktickým lékařem s posudkem lékařské posudkové služby, mohou být v rozporu se sociálním šetřením.

Postřeh z praxe: Váš praktický lékař by měl mít k dispozici všechny aktuální zprávy od odborných lékařů. Při sociálním šetření u žadatele je vhodné, aby byla přítomna další zainteresovaná osoba.

Sociální pracovníce konající šetření u žadatele nemusí informace od druhé osoby akceptovat, ale často žadatelé u šetření uvádějí nepřesné či zavádějící informace, stydí se za to, že některé věci již nezvládají. Opakovaně se setkáváme s tím, že rodina za žadatele žádost „podepsala“, protože žadatel již není schopen se podepsat... jak ale potom vám může být uznána životní potřeba „komunikace“ (ústní i písemná)?

Jak napsat odvolání?

Odvolat se musíte do 15ti dnů od doručení rozhodnutí. Na odvolání musíte uvést, proti čemu se odvoláváte.

Příklad formulace odvolání: Odvolávám se proti rozhodnutí ÚP ve věci nepřiznání příspěvku na péči, vydaném dne..., jednací číslo...

Odvolání musí obsahovat odůvodnění, ve kterém popíšete to, v čem vidíte rozpor mezi skutečnostmi uvedenými v rozhodnutí a ve skutečném stavu věcí. Můžete dle § 38 zák. č. 500/2004 Sb. nahlédnout do spisu a za úhradu si nechat okopírovat sociální šetření. Vycházejte z kritérií pro přiznání příspěvku – příklad formulace odůvodnění: souhlasím s výše uznanými životními potřebami, dále však uvádím, že nezvládám, mám omezení, potřebuji dopomoc v této životní potřebě... neargumentujte tím, že máte málo peněz. Doložte případné další lékařské nálezy.

Na závěr navrhněte to, co odpovídá vašemu názoru. Příklad navrhuji přiznání příspěvku na péči ve II. stupni...

Odvolání musí být podepsané a podané žadatelem nebo jeho zplnomocněným zástupcem. Další užitečné rady najdete na: <http://www.prispevek-na-peci.cz/>

Výplata příspěvku na péči:

Příspěvek na péči se vyplácí měsíčně, a to v kalendářním měsíci, za který náleží. Příspěvek na péči vyplácí krajská pobočka Úřadu práce, která je příslušná k rozhodování o příspěvku. Příspěvek se vyplácí v české měně převodem na platební účet určený příjemcem nebo poštovním poukazem.

DALŠÍ DÁVKY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Příspěvek na mobilitu:

Jedná se o opakující se dávku ve výši 550 Kč měsíčně, která je určená držitelům průkazu ZTP nebo ZTP/P, který jim byl přiznán podle předpisů platných od 1. ledna 2014. Na dávku nevzniká nárok, pokud je držitel průkazu v pobytovém zařízení sociálních služeb nebo ve zdravotnickém zařízení.

Příspěvek na zvláštní pomůcku:

Představuje dávku určenou lidem s těžkým zdravotním postižením. Smyslem tohoto příspěvku je pomoci těmto lidem financovat pomůcky, které jim pomohou v každodenním životě – např. vodícího psa, speciální úpravu auta, úpravu bytu, schodovou plošinu a další.

Jedná se o pomůcky, které těmto lidem umožní sebeobsahu, nebo které tito lidé potřebují kvůli práci, studiu, získávání informací, vzdělávání nebo styku s okolím. V běžné řeči se můžeme setkat i s označením příspěvek na auto, které se vztahuje jen k jednomu typu pomůcky.

Komu je příspěvek určen?

Příspěvek na zvláštní pomůcku je určen člověku, který má:

- těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo
- těžké sluchové postižení anebo
- těžké zrakové postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Důležité je, že se musí jednat o **dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav** – tedy stav, který podle poznatků současné vědy trvá nebo má trvat **déle než 1 rok**.

Pokud je zvláštní pomůckou **auto nebo speciální zádržní systém**, má na něj nárok člověk s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardací charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku

Maximální výše tohoto příspěvku činí 350.000 Kč; 400.000 Kč v případě příspěvku na pořízení schodišťové plošiny, přičemž součet vyplacených příspěvků nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800.000 Kč, resp. 850.000 Kč v případě pořízení schodišťové plošiny.

Příspěvek na pořízení zvláštní pomůcky **nižší než 24.000 Kč** se poskytne jen tomu, kdo má příjem nižší než 8násobek životního minima jednotlivce nebo společně posuzovaných osob. Spoluúčast žadatele je ve výši 10 % z ceny pomůcky, nejméně však 1.000 Kč. Pokud nastane případ, že daný člověk žádá o příspěvek na několik pomůcek najednou v celkové výši nepřevyšující 24.000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i pokud je jeho příjem vyšší než 8násobek životního minima.

U pomůcky **dražší než 24.000 Kč** je spoluúčast žadatele 10 % z ceny pomůcky, pokud ale daný člověk nemá dostatek peněz na zaplacení spoluúčasti, může Úřad práce jeho situaci posoudit a spoluúčast snížit na minimálně 1.000 Kč.

Výše **příspěvku na auto** se stanoví případ od případu, podle toho, jak často se dotýčný člověk přepravuje, z jakého důvodu, jaký má příjem a jaké jsou jeho celkové sociální a majetkové poměry. Maximální výše příspěvku je v tomto případě **200.000 Kč**. V případě aut se doporučuje sjednat příslušnou pojistnou ochranu, protože v případě odcizení vozidla vzniká pohledávka k Úřadu práce.

Pomůcky si lze i zapůjčit. Na internetu najdete širokou škálu organizací a firem dodávajících a půjčujících velké množství pomůcek (např. zařízení Charity ČR, Domovy pro seniory, Liga vozíčkářů... atd.).

Další užitečné rady najdete na: (info: <https://www.vzp.cz/poskytovatele/ciselniky/zdravotnickeprostredky/>).

Průkaz osoby se zdravotním postižením – TP, ZTP, ZTP/P

Na průkaz má nárok osoba starší jednoho roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Existují tři průkazy – TP, ZTP nebo ZTP/P.

O průkaz se žádá na Úřadu práce a při samotném posuzování neprobíhá sociální šetření, ani nikdo nezkoumá váš příjem. Posuzuje se čistě jen váš zdravotní stav. Na Úřad práce podáte vyplněný tiskopis „Žádost o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením“. Posudkový lékař si poté vyžádá u ošetřujících lékařů všechny podklady nutné k rozhodnutí. Je možné, že vám přijde výzva k návštěvě vašeho lékaře. Zdravotní diagnóza musí být aktuální. A na základě posouzení posudkového lékaře pak Úřad práce ČR vydá Rozhodnutí o přiznání či nepřiznání průkazu. Vyřízení žádosti trvá cca 3 měsíce (největší zdržení je u vypracování zdravotního posudku). Pokud s rozhodnutím nesouhlasíte, můžete stejně jako u příspěvku na péči podat odvolání. Odvolání podáváte tam (tedy na Úřadě práce ČR), kde jste podávali žádost. Posudek posudkového lékaře je jen podkladem pro vydání správního rozhodnutí, proti posudku se nemůžete odvolávat.

Výhody držitelů průkazů TP

- vyhrazené místo k sezení ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sezení vázáno na zakoupení místenky.
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání (což ale není nákup v obchodech, obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních).

ZTP – vše to, co TP a navíc:

Bezplatná doprava pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy (MHD), – sleva 75 % jízdného ve II. vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a sleva 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy.

ZTP/P – vše to, co TP a ZTP a navíc:

Bezplatná doprava průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky (vnitrostátní doprava) – bezplatná doprava vodícího psa pro osoby prakticky nevidomé bez průvodce.

Držitelům průkazů ZTP nebo ZTP/P a průvodci držiteli průkazu ZTP/P může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty, sportovní a kulturní akce. Parkovací průkaz náleží držitelům ZTP a ZTP/P a majitel vozidla, které je označeno parkovacím průkazem pro osoby se zdravotním postižením a držitel může požádat o vyhrazené parkovací místo (o parkovací místo se žádá na odboru dopravy příslušné obce).

K průkazům ZTP a ZTP/P můžete čerpat i další výhody (při splnění zákonem daných podmínek:

- slevy na telefon,
- osvobození od rozhlasového a televizního poplatku,
- osvobození od poplatku za komunální odpad,
- poplatek za dálnice v ČR,
- osvobození od správních poplatků (např. ověření podpisu, vydání povolení uzavřít manželství, vydání stavebního povolení, zápis do registru vozidel, povolení ke zřízení parkovacího místa, schválení technické způsobilosti vozidla, osvobození z určitých místních poplatků).

Dávky státní sociální podpory

Z oblasti dávek státní sociální podpory jen zmíníme příspěvek na bydlení, což je dávka, která přispívá na pokrytí nákladů na bydlení rodinám nebo jednotlivcům s nízkými příjmy.

Na tento příspěvek má nárok jen vlastník nebo nájemce bytu, který je v něm hlášen k trvalému pobytu.

Opět se o tento příspěvek žádá na Úřadu práce podle místa trvalého bydliště podáním žádosti na předepsaném tiskopisu (Žádost o příspěvek na bydlení). Výše příspěvku se vypočítává podle vašich příjmů (nebo příjmů rodiny), dokládáte příjmy za předchozí kalendářní čtvrtletí – příjmy ze zaměstnání, podnikání, nemocenské dávky, důchodové zabezpečení a podporu v nezaměstnanosti. K žádosti musíte doložit i skutečně uhrazené náklady – nájemné a zálohy na služby a energie. To, jestli máte nárok na tento příspěvek, můžete zjistit na:

<http://www.penize.cz/kalkulacky/prispevek-na-bydleni>

Dávky hmotné nouze

Hmotná nouze odpovídá situaci, kdy jednotlivec, rodina, příp. skupina společně posuzovaných osob nemá dostatečné příjmy na to, aby byl schopen zajistit základní výdaje na živobytí, což je jídlo, oblečení, hygienické potřeby a dále pak na bydlení. Současně se však musí jednat o situaci, kdy si osoba z objektivních důvodů nemůže zajistit zvýšení svého příjmu, např. z důvodu zdravotního stavu, sociální situace.

Ze systému hmotné nouze jsou vypláceny tři druhy dávek:

1) Příspěvek na živobytí: opakovaná dávka vyplácena každý měsíc, dokud trvá stav hmotné nouze.

2) Doplatek na bydlení: poskytuje se v případech, kdy vám po zaplacení všech odůvodněných nákladů na bydlení nezůstane k dispozici pro další výdaje částka na živobytí (přitom se má za to, že již pobíráte příspěvek na živobytí). Tato dávka se vyplácí také opakovaně každý měsíc, dokud trvá stav hmotné nouze. Maximální doba je zde ale na rozdíl od předchozí dávky, omezena na maximálně 84 kalendářních měsíců během 10 roků.

A opět platí – žádosti podat na ÚP na tiskopise s názvem příspěvku a je pochopitelné, že tyto dávky jsou testované – dokládáte veškeré příjmy. Zda máte na dávku nárok, zjistíte jednoduše na: <http://socialni-davky-2014.eu/kalkulacka-prispevek-na-zivobyti/>
<http://socialni-davky-2014.eu/kalkulacka-doplatek-na-bydleni/>

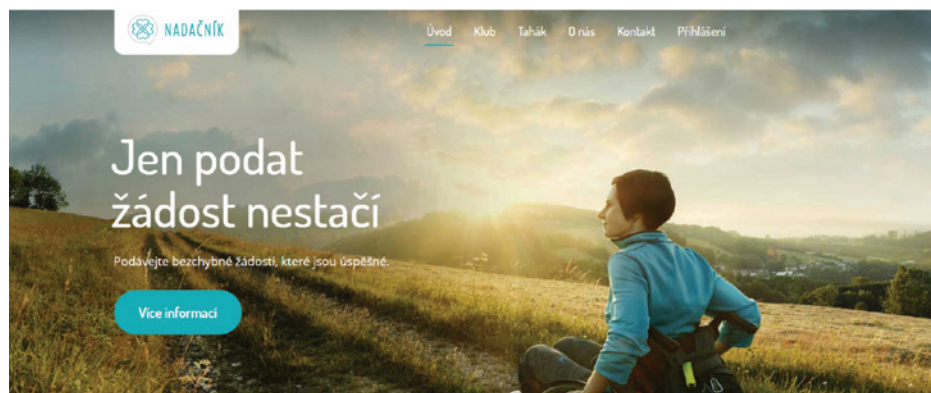
3) Mimořádná okamžitá pomoc: jedná se o jednorázovou dávku a na rozdíl od jiných dávek hmotné nouze se poskytuje ve specifických případech i lidem, kteří by běžně měli dostatečné příjmy a na jiné dávky neměli nárok. Například vám může být tato dávka poskytnuta, pokud vám hrozí vážná újma na zdraví, pokud se jedná o mimořádnou událost typu povodeň, záplava, požár, zemětřesení. Nebo o dávku můžete požádat, pokud jste ztratili osobní doklady a bez nových nejste schopni získat finanční prostředky, dále pak pokud vám např. hrozí sociální vyloučení, byli jste propuštěni z vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo z léčebny chorobných závislostí.

NADACE

V České republice působí řada nadací a nadačních fondů, u kterých je možné požádat o finanční pomoc.

„Cílem nadací je dávat peníze tam, kde je to potřeba. Nadace svými financemi pomáhají v nejrůznějších oblastech lidských aktivit. Podporují např. péči o staré lidi, postižené děti, podílejí se na záchraně kulturních památek, ochraně životního prostředí a pomáhají v mnoha dalších potřebných oblastech. Cílem nadací není přímá péče o klienty či poskytování služeb, nýbrž finanční podpora a propagace dobrých věcí. Za tímto účelem shromažďují peníze a též budují a spravují své nadační jmění.“

Na internetu najdete webové stránky, které vám pomohou spojit se s nadací:
<http://nadacnik.cz>

SVĚPRÁVNOST

Občanský zákoník vymezuje svěprávnost jako způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Plné svěprávnosti nabývá člověk zletilostí (dosažením 18. let), nebo sňatkem u osob mladších 18. let.

Každý člověk je odpovědný za své jednání. Pokud se např. špatně rozhodnete a půjčíte si peníze s vysokým úrokem – je to vaše rozhodnutí a vy musíte tak či onak půjčku zaplatit i s vysokými úroky. Ale člověk, který trpí duševní poruchou, nedokáže plně zvážit následky svého jednání... rozdává úspory, daruje či prodá za neodpovídající cenu vlastní byt, podepíše cokoli, nemá pojem o běžných záležitostech v domácnosti, nevyřídí si své záležitosti...

Z důvodu vážné duševní poruchy lze pak svěprávnost u nemocného člověka omezit, a to pouze v jeho zájmu. Omezení může provést pouze soud, a to jen na dobu určitou – max. 3 roky (poté musí být omezení přehodnoceno, zrušeno nebo prodlouženo). Nikdo nemůže být svěprávnosti zbaven úplně. Soud pak omezuje svěprávnost v co nejnížší možné míře v závislosti na schopnostech člověka (zákon stanovuje požadavek přísné individualizace jakéhokoli omezení svěprávnosti) a ustanoví tzv. opatrovníka.

Pokud soud nenajde v blízkém okolí duševně nemocného člověka opatrovníka, určí pak opatrovníka veřejného. Určený opatrovník je zákonným zástupcem člověka omezeného ve svěprávnosti. Úkolem opatrovníka je udržovat s opatrovaným nejenom spojení, ale zajímat se o něj, dbát o jeho zdraví, starat se o naplnění jeho práv a chránit jeho zájmy. Opatrovník zastupuje opatrovaného v tom právním jednání, kterého podle soudu není schopen. Soud vždy určí rozsah práv a povinností opatrovníka.

Člověk s omezenou svěprávností totiž může samostatně jednat v běžných záležitostech každodenního života a nepotřebuje k tomu souhlas opatrovníka. Soud může ustanovit opatrovníka i bez omezení svěprávnosti.

Další užitečné rady najdete na:

<http://www.ochrance.cz> <http://www.pecujdoma.cz/poradna/poradna-socialne-pravni/podnetk-omezeni-svepravnosti-a-jak-postupovat/>

Použitá literatura a zdroje:

MPSV ČR. Zákon 108/2006 Sb. o sociálních službách
www.mpsv.cz / www.penize.cz / www.caps-os.cz
www.pecujdoma.cz / www.rehabilitace.info

Zdroj: Materiály PhDr. Terezy Soukupové pro Cestu domů

Tento informační materiál vznikl
za finanční podpory Ministerstva
zdravotnictví České republiky

Prevence duševního zdraví v rodinách